

Ein cyf/Our ref: PO/HIDCC/0195/25

Llŷr Gruffydd
Cadeirydd
Y Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Seilwaith
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1SN

25 Ebrill 2025

Annwyl Llŷr,

Diolch i Bwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Seilwaith y Senedd am y trafodaethau gwerthfawr yn ystod fy sesiynau ymchwilio craffu cyffredinol ac ymateb i stormydd ar 27 Mawrth. Rwy'n croesawu'r cyfle i ymateb i'r cwestiynau hynny nad oedd gennym amser ar eu cyfer yn ystod y sesiwn ei hun. Rwyf wedi ateb pob cwestiwn yn ei dro isod.

Sesiwn graffu gyffredinol

1. *Pa gamau sy'n cael eu cymryd i atal colli gwrychoedd a gwrychoedd hynafol o ganlyniad i ddatblygu tai?*

Cyfeirir y Pwyllgor at [Bolisi Cynllunio Cymru \(PCC\) 12](#) sy'n nodi polisiâu cynllunio Llywodraeth Cymru ar gyfer defnyddio tir, ac sy'n cynnwys fframwaith cadarn ar gyfer gwarchod gwrychoedd, gan gynnwys gwrychoedd hynafol. Mae polisiâu cynllunio'n cydnabod pwysigrwydd sylweddol gwrychoedd ar gyfer bioamrywiaeth. Mae PCC yn nodi eu bod yn gynefinoedd cysylltu hanfodol ar gyfer rhwydweithiau ecolegol gwydn, ac yn gwneud cyfraniad sylweddol at gymeriad tirwedd, diwylliant, treftadaeth, ymdeimlad o le, ansawdd aer, a chymedroli hinsawdd lleol.

Mae'n bwysig bod bioamrywiaeth a gwydnwch yn cael eu hystyried yn gynnar wrth gynnig neu ystyried cynigion datblygu. Mae Llywodraeth Cymru yn disgwyl i awdurdodau cynllunio fod yn rhagweithiol ac ymgorffori mecanweithiau a pholisïau priodol i amddiffyn rhag colli bioamrywiaeth a sicrhau manteision net i fioamrywiaeth. Mae sicrhau manteision net ar gyfer bioamrywiaeth o fewn cyd-destun PCC yn galw am ymateb ymarferol i amgylchiadau penodol y safle. Gan weithio drwy'r dull fesul cam (y mae paragraff 6.4.15 yn cyfeirio ato fe), mae gwrychoedd hynafol wedi'u rhestru yn gynefin na ellir ei ddisodli, sy'n golygu y dylid eithrio cynigion a fyddai'n arwain at golli cynefin na ellir ei ddisodli o chwiliadau safleoedd fel mater o egwyddor, ac y dylid diogelu'r cynefin na ellir ei ddisodli.

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Huw.Irranca-Davies@llyw.cymru
Correspondence.Huw.Irranca-Davies@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

O ran amddiffyn gwrychoedd yn ehangach, mae PCC yn nodi na chaniateir cael gwared ar wrychoedd yn barhaol oni bai y byddai gwneud hynny'n sicrhau manteision sylweddol i'r cyhoeddi – a dylid diffinio'r manteision hynny'n glir. Pan gynigir cael gwared ar wrychoedd yn rhan o ddatblygiad, rhaid i awdurdodau cynllunio lleol ddilyn y dull fesul cam, a dylai'r nod o osgoi colli gwrychoedd fod yn brif flaenoriaeth.

2. *Pennodd y Strategaeth Mwy nag Ailgylchu bedwar targed ar gyfer 2025: gostyngiad o 26% yng nghyfanswm y gwastraff, dim gwastraff yn mynd i safleoedd tirlenwi, gostyngiad o 50% mewn gwastraff bwyd y gellir ei osgoi, a chyfradd ailgylchu o 70%. Faint o'r targedau hyn sy'n debygol o gael eu cyflawni eleni?*

Gostyngiad o 26% yng nghyfanswm y gwastraff:

Mae gwybodaeth am lefelau gwastraff yn cael ei chasglu drwy wahanol setiau data ar gyfer y gwahanol ffrydiau gwastraff – cartref, diwydiannol, masnachol, ac adeiladu a dymchwel. Ar gyfer blynyddoedd gwahanol y mae'r data diweddaraf sydd ar gael (2018¹ ar gyfer diwydiannol a masnachol, 2019² ar gyfer adeiladu a dymchwel, a 2023–24³ ar gyfer cartrefi). Felly, mae'n anodd dod o hyd i amcangyfrif cadarn o ostyngiad yn erbyn llinell sylfaen 2006–07 ar draws yr holl ffrydiau gwastraff ar hyn o bryd, a bydd rhagor o ddadansoddi'n cael ei wneud yn ddiweddarach eleni i roi'r amcangyfrif mwyaf cadarn posibl. Gyda'r cafeiat hwnnw, mae'r data diweddaraf wedi'i gyhoeddi ar gyfer pob llif gwastraff fel a ganlyn:

- Cartref: 1,232 mil o dunelli (2023–24) sy'n ostyngiad o 22%
- Diwydiannol: 1,441 mil o dunelli (2018) sy'n ostyngiad o 24%
- Masnachol: 1,453 mil o dunelli (2018) sy'n ostyngiad o 13%
- Adeiladu a Dymchwel 3,427 mil o dunelli (2019) sy'n ostyngiad o 37%

Felly, mae'r amcangyfrifon data diweddaraf yn dangos cyfanswm gwastraff o 7,552,000 o dunelli yn gyffredinol, gostyngiad cyffredinol o 28.7% o'i gymharu â llinell sylfaen 2006–07 o 10,553,261 o dunelli.

Dim gwastraff i safleoedd tirlenwi

Hefyd bu cynnydd cadarnhaol o ran yr amcan i beidio ag anfon unrhyw wastraff i safleoedd tirlenwi a tharged 2024–25 o lai na 5% o'r gwastraff a gynhyrchir yng Nghymru yn cael ei anfon i safleoedd tirlenwi.

Y cyfraddau diweddaraf o wastraff wedi'i anfon at safleoedd tirlenwi yw:

- Gwastraff trefol wedi'i gasglu Awdurdodau Lleol – 0.9% yn 2023–24⁴
- Gwastraff diwydiannol a masnachol – 11% yn 2018⁵
- Gwastraff adeiladu a dymchwel – 6% yn 2019⁶

¹ [Cyfoeth Naturiol Cymru / Arolwg gwastraff Diwydiannol a Masnachol 2018](#)

² [Cyfoeth Naturiol Cymru / Arolwg gwastraff adeiladu a dymchwel 2019](#)

³ [Rheoli gwastraff trefol awdurdod lleol: Ebrill 2023 i Fawrth 2024 | LLYW.CYMRU](#)

⁴ [Rheoli gwastraff trefol awdurdod lleol: Ebrill 2023 i Fawrth 2024 | LLYW.CYMRU](#)

⁵ <https://cdn.naturalresources.wales/691995/survey-of-commercial-and-industrial-waste-generated-in-wales-2018-executive-summary-cymraeg.pdf>

⁶ [2019 Wales construction and demolition waste arising survey \(cyfoethnaturiol.cymru\)](#)

O ran gwastraff trefol, mae hyn yn golygu, ers datganoli, fod y gyfran sy'n mynd i safleoedd tirlenwi wedi gostwng o 95% yn 1998 i 0.9%. Gyda chyflwyno rheoliadau ailgylchu yn y gweithle bellach ar waith, rydym yn disgwyl y bydd rhagor o ddeunyddiau ailgylchadwy'n cael eu casglu i'w hailbrosesu, a thrwy hynny leihau'r deunyddiau sy'n mynd i safleoedd tirlenwi ymhellach. Yn ogystal, mae'r rheoliadau'n cynnwys gwaharddiad ar anfon unrhyw wastraff pren i safleoedd tirlenwi. Bydd hynny hefyd yn cyfrannu at gyrraedd y targed hwn.

Cyfradd ailgylchu o 70 y cant:

O ran y targed i ailgylchu 70% o wastraff cartrefi, busnesau masnachol a busnesau diwydiannol erbyn 2025, mae'r data diweddaraf ym mhob maes fel a ganlyn:

- Gwastraff a gasglwyd gan Awdurdodau Lleol 2024–25, 65.7%⁷
- Gwastraff o gartrefi 2022, 56.7%⁸
- Gwastraff diwydiannol 2018, 69%⁹
- Gwastraff masnachol 2018, 64%¹⁰
- Gwastraff adeiladu a dymchwel 2019, 93%¹¹

O ran gwastraff trefol wedi'i gasglu gan awdurdodau lleol, mae ein hawdurdodau lleol yn gweithio'n galed i gyflawni'r targed o 70%. Yn 2023/24 roedd saith awdurdod lleol eisoes yn cyflawni ar 70% neu'n uwch, cyn i'r targed ddod i rym.

Fel y nodwyd mewn gohebiaeth flaenorol, mae amrediad o bethau'n cael eu gwneud i gynyddu cyfraddau ailgylchu ymhellach a gweithio tuag at y targed. Er enghraifft parhau â'r model llwyddiannus o gymorth i Awdurdodau Lleol i'w helpu i wella eu perfformiad, gan gynnwys y Grant Rheoli Gwastraff Cynaliadwy, cyllid cyfalaf wedi'i dargedu, cyngor ar wella perfformiad a'r ymgyrch codi ymwybyddiaeth 'Bydd Wych'. Yn fwyaf diweddar, rydym wedi rhoi'r Rheoliadau Ailgylchu yn y Gweithle newydd¹² ar waith, sy'n ei gwneud yn ofynnol i weithleoedd gadw eu prif ddeunyddiau ailgylchadwy ar wahân er mwyn iddyn nhw allu cael eu casglu ar wahân. Bydd hynny'n cynyddu ac yn gwella ansawdd yr ailgylchu annomestig. Yn ogystal, mae Busnes Cymru wedi cychwyn rhaglen i ddarparu cyngor a chymorth i fusnesau.

Gostyngiad o 50 y cant mewn gwastraff bwyd y gellir ei osgoi:

Yn ogystal rydym yn gweithio gyda WRAP ar hyn o bryd, i ddatblygu ffordd o ddadansoddi ac amcangyfrif lefelau gwastraff bwyd a'u cymharu â llinell sylfaen 2007. Rydym yn disgwyl gallu amcangyfrif cyfanswm y gwastraff bwyd pan fydd y data diweddaraf ar gael. Nododd Map Llwybr Gwastraff Bwyd Cymru¹³, a gyhoeddwyd gan WRAP yn 2023, gamau gweithredu i gyrraedd targed 2030 ar gyfer gostyngiad o 60% mewn gwastraff bwyd y gellir ei osgoi. Roedd yn cydnabod y byddai cyrraedd y targedau'n heriol, ond mai'r sectorau gyda'r cyfle mwyaf i leihau gwastraff bwyd oedd gwastraff o gartrefi a gweithgynhyrchu. Felly, rydym yn canolbwyntio ar leihau gwastraff bwyd o gartrefi drwy ymgyrchoedd fel Bydd Wych a Gweithredu ar Newid Hinsawdd Cymru, ynghyd â chymorth gan Cyswllt Ffermio,

⁷ Rheoli gwastraff trefol awdurdod lleol: Ebrill 2023 i Mawrth 2024

⁸ <https://www.gov.uk/government/statistics/uk-waste-data/uk-statistics-on-waste>

⁹ <https://cdn.naturalresources.wales/media/691995/survey-of-commercial-and-industrial-waste-generated-in-wales-2018-executive-summary-cymraeg.pdf>

¹⁰ <https://cdn.naturalresources.wales/media/691995/survey-of-commercial-and-industrial-waste-generated-in-wales-2018-executive-summary-cymraeg.pdf>

¹¹ 2019 Wales construction and demolition waste arising survey (cyfoethnaturiol.cymru)

¹² Ailgylchu yn y Gweithle | LLYW. CYMRU

¹³ Map Llwybr Gwastraff Bwyd Cymru | WRAP - Y Rhaglen Gweithredu ar Wastraff ac Adnoddau

Busnes Cymru, a FareShare Cymru ar gyfer busnesau i leihau gwastraff yn y gadwyn gyflenwi.

3. *Rydych wedi tynnu sylw at sut y byddai perfformio'n well na'r ail gyllideb garbon yn fuddiol wrth gyflawni'r drydedd gyllideb 'hynod heriol'. Yn seiliedig ar yr amcanestyniadau cyfredol, pa mor debygol yw hyn o ddigwydd?*

Bydd y Pwyllgor yn gwybod bod Cyllideb Garbon 2 (2021-25) yn gofyn am ostyngiad o 37% mewn allyriadau nwyon tŷ gwydr ar gyfartaledd. Ni fydd data allyriadau swyddogol ar gyfer 2023 ar gael tan fis Mehefin ac ni fyddwn yn gwybod yn ffurfiol a ydym wedi bodloni'r gyllideb nes bod data 2025 ar gael yn 2027. O ganlyniad, mae rhywfaint o ansicrwydd yn naturiol, ond mae gennym ddangosyddion eraill y gallwn eu defnyddio yn y cyfamser.

Mae data allyriadau 2023 ar gyfer cyfranogwyr Cynllun Masnachu Allyriadau'r DU (pŵer, diwydiant a hedfanaeth) wedi cael ei gyhoeddi. Roedd y cyfranogwyr yn gyfrifol am bron i hanner allyriadau Cymru yn 2021 a 2022, felly mae hyn yn rhoi syniad da inni a fydd allyriadau yn gostwng yn 2023. Roedd allyriadau ar gyfer cyfranogwyr Cynllun Masnachu Allyriadau'r DU yn sylweddol is yn 2023 o'u cymharu â 2022 ac felly, hyd yn oed pe bai sectorau eraill yn aros yr un fath, byddem yn gweld gostyngiad sylweddol yn 2023.

O ganlyniad, mae rhagolygon dros dro ar gyfer 2023 yn dangos bod disgwyl i allyriadau ostwng 8% rhwng 2022 a 2023. Byddai hyn yn golygu gostyngiad o 41% o'i gymharu â'r flwyddyn sylfaen yn 2023. Mae hyn yn awgrymu bod tair blynedd gyntaf allyriadau Cyllideb Garbon 2 (CB2) i raddau helaeth ar y trywydd iawn i gyflawni'r targed statudol o ostyngiad cyfartalog o 37%.

Serch hynny, mae'n rhaid inni fod yn ofalus. Gall allyriadau cyfranogwyr Cynllun Masnachu Allyriadau'r DU fod yn eithaf anwadal. Gallant ostwng yn sydyn os yw gosodiad yn cael ei ailwampio neu os oes dirywiad economaidd. Yn yr un modd, gallant godi'n sydyn oherwydd geowleidyddiaeth, cyfleoedd economaidd a hyd yn oed y tywydd, felly mae lefel uchel o ansicrwydd ynghylch rhagfynegi ar gyfer 2024 a 2025. Fodd bynnag, mae'n rhaid inni gydnabod bod y ffaith bod rhai ffwrneisi chwyth wedi cael eu cau ym Mhort Talbot y llynedd hefyd yn arwain at allyriadau llawer llai yn deillio o gynhyrchu dur.

Gan gymryd yr holl ystyriaethau hyn gyda'i gilydd, er ei bod yn anodd iawn rhagweld beth fydd ein sefyllfa yn 2027, rydym yn disgwyl y byddwn yn bodloni'r lefel o leihau allyriadau a ddisgwylir yng Nghyllideb Garbon 2.

4. *Mae Cymru wedi gwneud cryn gynnydd tuag at ddatgarboneiddio, ond mae'r cynnydd hwn yn amrywio'n sylweddol rhwng sectorau. Pa sectorau rydych yn disgwyl iddynt fod yn fwyaf heriol wrth gyflawni'r drydedd gyllideb garbon? Sut y byddwch yn mynd i'r afael â'r heriau?*

Mae'n bwysig cydnabod bod gan bob sector ei heriau ei hun. Dyma pam mae ein dull gweithredu yn cael ei arwain gan dystiolaeth ynglŷn â ble mae'r cyfleoedd i leihau allyriadau a beth sy'n gweithio – a pham mae'r dull wedi cael ei ymgorffori ar draws y Cabinet cyfan. Ym mhob sector sy'n cynhyrchu allyriadau, mae Ysgrifennydd perthnasol y Cabinet yn gyrru'r camau sydd eu hangen ac yn sicrhau bod gwariant yn cael yr effaith fwyaf wrth gyflawni ein cyllidebau carbon a sicrhau sero net erbyn 2050.

Fodd bynnag, bydd y Pwyllgor yn gwybod bod camau'n cael eu cymryd gan unigolion, busnesau a'r sector cyhoeddus ehangach. Nid yw sero-net yn rhywbeth a fydd yn cael ei gyflawni drwy weithgareddau'r Llywodraeth yn unig, ac yn gynyddol mae unigolion a sefydliadau ledled y byd yn galw am sero-net.

O safbwynt defnyddwyr, rydym yn gweld unigolion yn prynu pymphiau gwres, ceir trydan ac yn gwneud newidiadau i'w diet. Rydym hefyd yn gweld busnes a'r sector cyhoeddus yn defnyddio meini prawf cynaliadwyedd yn eu penderfyniadau busnes.

Rôl allweddol i'r Llywodraeth yw adeiladu ar y diddordeb a'r galw cyhoeddus hwn a dod â phawb gyda ni a sicrhau ein bod yn sicrhau pontio cyfiawn. Mae gan Lywodraeth Cymru rôl allweddol wrth gefnogi a galluogi lleisiau dibynadwy i archwilio, gyda'n cymunedau, y cyfleoedd a'r risgiau wrth drawsnewid i economi carbon isel. Drwy wneud hynny, gallwn nodi'r camau gweithredu a fydd yn manteisio i'r eithaf ar fanteision y newid ac yn lliniaru'r risgiau.

Sesiwn holi ynghylch ymateb i stormydd

- 1. Pa fecanweithiau sydd ar waith i alluogi swyddogion Llywodraeth Cymru i leisio pryderon wrth CNC, ac a yw'r rhain wedi cael eu defnyddio i fynd i'r afael ag unrhyw broblemau yn dilyn stormydd diweddar?*

Mae fy swyddogion yn ymgysylltu â'u cymheiriaid yn Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC) yn rheolaidd. Mae gennym hefyd fecanweithiau ffurfiol ar waith; er enghraifft, mae Llywodraeth Cymru yn cynnal cyfarfodydd nawdd chwarterol gyda'r Prif Weithredwr dros dro ac Uwch Dîm CNC, ac mae CNC yn aelod o Fwrdd Rhaglen Perygl Llifogydd Llywodraeth Cymru. Mae'r fframweithiau llywodraethu hyn yn caniatáu inni godi a thrafod unrhyw broblemau mewn modd amserol a sicrhau perfformiad ein rhaglen lifogydd.

Mae gennym hefyd fecanweithiau i drafod ag CNC cyn, yn ystod ac ar ôl unrhyw achos o lifogydd. Yn dilyn Stormydd Bert a Darragh ym mis Tachwedd a mis Rhagfyr, cynhaliais drafodaethau bord gron gydag ymatebwyr allweddol a sefydliadau partner i rannu gwersi a ddysgwyd, ac roedd CNC yn rhan o'r drafodaeth honno.

- 2. Mae Fframwaith Canllawiau Ymateb i Lifogydd Llywodraeth Cymru yn nodi y bydd yn cael ei ddiweddarau 'bob dwy flynedd neu yn dilyn gwersi a ddysgwyd o ddigwyddiadau neu ymarferion, ailstrwythuro sefydliadau neu newidiadau i brosesau.' Pam nad yw wedi cael ei ddiweddarau ers 2016, a phryd rydych yn bwriadu diweddarau'r Fframwaith?*

Datblygwyd Fframwaith Ymateb i Lifogydd Cymru mewn partneriaeth ag ymatebwyr brys, ac mae'n rhoi trosolwg o'r cynlluniau a'r gweithdrefnau sy'n parhau i fod ar waith er mwyn paratoi ar gyfer achosion o lifogydd ac ymateb iddynt.

Ar hyn o bryd mae Is-adran Gwydnwch a Diogelwch Gwladol Llywodraeth Cymru yn cynnal adolygiad o strwythurau llywodraethu gwydnwch Cymru gyfan ac mae'n disgwyl cyhoeddi Fframwaith Gwydnwch Cymru ym mis Mai. Pan fydd wedi cael ei gyhoeddi, bydd fy swyddogion yn ymgysylltu â swyddogion yr Is-adran Gwydnwch a Diogelwch Gwladol, a bydd y Fframwaith Ymateb i Lifogydd yn cael ei adolygu i adlewyrchu unrhyw newidiadau.

- 3. Mae eich strategaeth addasu i'r hinsawdd yn dweud y byddwch yn ystyried opsiynau polisi sy'n gysylltiedig â risgiau ac argyfyngau sy'n benodol i'r sector ym maes TGCh a thelathrebu. A ydych yn datblygu polisiâu yn y maes hwn, ac a yw effeithiau Storm Darragh wedi effeithio ar eich meddwl yn hyn o beth?*

Mae Llywodraeth y DU yn arwain ar bob mater yn ymwneud â gwydnwch telathrebu, gan gynnwys materion uniongyrchol ac argyfwng a chynllunio mwy hirdymor. Maent wedi sefydlu Grŵp Gwydnwch ac Ymateb Cyfathrebu Electronig (ECRRG) gyda diwydiant telathrebu'r DU i fynd i'r afael â phroblemau sy'n sy'n wynebu'r sector mewn perthynas â ymwneud â gwydnwch Hefyd, mae'r ECRRG yn rheoli'r Cynllun Argyfwng Cenedlaethol ar gyfer Telathrebu, sy'n amlinellu prosesau ar gyfer mynd i'r afael ag argyfyngau, cwsmeriaid â blaenoriaeth a gwasanaethau. Serch hynny, mae telathrebu yn dibynnu ar feysydd datganoledig eraill megis ynni a chynllunio, ac mae Llywodraeth Cymru yn trafod â swyddogion Llywodraeth y DU a'r diwydiant i ddeall y problemau ac ymhelaethu ar effaith digwyddiadau penodol yng Nghymru, megis Storm Darragh. Byddwn yn trafod â Llywodraeth y DU ac Ofcom, y rheoleiddiwr telegyfathrebu, er mwyn sicrhau bod gan Ofcom gylch gwaith ar gyfer gwrthsefyll y newid yn yr hinsawdd ledled y DU, gan gynnwys ymhob un o'r gweinyddiaethau datganoledig.

Yn y cyfamser, mae Fframwaith Gwydnwch Cymru sydd yn yr arfaeth wedi cael ei ddatblygu mewn cydweithrediad â phartneriaid ar draws y gymuned gwydnwch i ddarparu cyfeiriad strategol clir i'n partneriaid gwydnwch yng Nghymru. Bydd yn cael ei gefnogi gan Gynllun Cyflawni a fydd yn nodi'n glir sut rydym yn bwriadu gwneud newidiadau a sicrhau manteision a buddion diriaethol ar gyfer ein partneriaid a'n cymunedau. Er mwyn sicrhau bod ein dull hirdymor a'n blaenoriaethau cyflawni yn diwallu anghenion ac amgylchiadau Cymru, mae'r Fframwaith wedi'i seilio ar yr egwyddorion craidd canlynol, sydd wedi cael eu cymeradwyo gan Fforwm Gwydnwch Cymru ac sydd wedi cael eu datblygu ar ar y cyd â phartneriaid argyfyngau sifil posibl a'r trydydd sector.

- Cyd-ddealltwriaeth well o risg
- Ffocws ar atal a pharatoi
- Dull cyfunol a symlach o gyflawni
- Dull cymdeithas gyfan o sicrhau gwydnwch
- Dull 'Unwaith i Gymru'
- Ffocws ar optimeiddio effeithlonrwydd

Mae'r egwyddorion craidd hyn yn helpu i fframio ymdrechion cyfunol llywodraeth, ymatebwyr brys a'r sector gwirfoddol i leihau risg ac effaith argyfyngau a heriau o ran tarfu, ac i gynyddu gwydnwch ledled Cymru.

4. *Yn ystod yr ymchwiliad hwn, mae sawl rhanddeiliad wedi dweud wrthym am eu diddordeb mewn archwilio rhagor o ddulliau ar lefel dalgylch a dulliau sy'n seiliedig ar natur i liniaru perygl llifogydd. A ydych yn rhagweld y byddwn yn cefnu ar ddulliau peirianyddol o reoli dŵr yn y dyfodol, ac a fydd hyn yn cael ei adlewyrchu yn nyraniad adnoddau Llywodraeth Cymru?*

Bydd bob amser angen atebion peirianeg galed arnom, ond mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod y rôl sylweddol y gall dulliau ar lefel dalgylch a dulliau sy'n seiliedig ar natur ei chwarae wrth reoli perygl llifogydd. Rydym yn hyrwyddo Rheoli Llifogydd yn Naturiol (NFM) ac yn cefnogi Awdurdodau Rheoli Risg i weithio ar y cyd â pherchnogion tir a ffermwyr i geisio atebion sy'n seiliedig ar natur sy'n lleihau'r perygl o lifogydd ac yn amddiffyn ac yn gwella ein hamgylchedd naturiol.

Ar hyn o bryd mae gennym ddau gynllun yn ein prif raglen llifogydd sydd yn ystod cam yr achos busnes terfynol: Dalgylch Gwyrfaei yn Eryri, Conwy, a Dalgylch Ogwen yng Ngwynedd. Yn flaenorol, mae pedwar cynllun yng Nghaerdydd, Sir Fynwy a Phowys wedi cael eu cynllunio neu eu cwblhau gydag dulliau Rheoli Llifogydd yn Naturiol.

Gyda'r buddsoddiad o £2 miliwn o'r gyllideb llifogydd ar gyfer 2025–2026, byddwn yn cefnogi 23 o brosiectau ledled Cymru. Nod y prosiectau hyn yw gwella'r amgylchedd naturiol a lleihau'r perygl o lifogydd ar gyfer hyd at 2,800 o adeiladau.

5. *A yw'r ffaith mai sefydliadau gwahanol sy'n gyfrifol am wahanol agweddau ar reoli dŵr yn peri unrhyw rwystrau i ddarparu dulliau rheoli dŵr ar lefel dalgylch? A ydych yn awyddus i gyflwyno unrhyw newidiadau yn y maes hwn?*

Bydd y Pwyllgor yn gwybod bod Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU wedi comisiynu'r adolygiad annibynnol mwyaf helaeth o'r sector dŵr yng Nghymru a Lloegr ers preifateiddio ym mis Hydref. Bydd y Comisiwn Annibynnol, dan arweiniad Syr Jon Cunliffe, yn ystyried tirwedd a pholisïau'r diwydiant sy'n benodol i Gymru, ac mae cwnpas yr adolygiad yn cynnwys y strwythurau llywodraethu o fewn dalgylchoedd dŵr. Rwy'n disgwyl i'r Comisiwn gyflwyno eu canfyddiadau mewn adroddiad ar ddechrau'r haf, a pan fyddaf wedi ystyried eu canfyddiadau, byddaf wedyn yn amlinellu'r camau yr wyf yn bwriadu eu cymryd.

6. *A yw Llywodraeth Cymru yn edrych ar blannu sy'n rhwystro dŵr ac sy'n gwrthsefyll sychder mewn ardaloedd ucheldir, yn enwedig yng ngoleuni'r tanau gwyllt diweddar yng Ngogledd Cymru? Ac a yw Llywodraeth Cymru wedi cynhyrchu asesiad effaith o ganlyniad i'r tanau hyn?*

Mae ein Strategaeth Addasu i'r Hinsawdd yn nodi y gall effeithiau sy'n gysylltiedig â'r hinsawdd effeithio ar gynhyrchiant coedwigaeth. Fel y nodwyd yn ystod y sesiwn dystiolaeth ar 27 Mawrth, mae amodau newidiol yr hinsawdd yn effeithio ar Gymru eisoes, fel y gwelsom yn achos Stormydd Darragh ac Eowyn a chyfres ddiweddar o danau gwyllt. Mae achosion amlach o dywydd eithafol yn peri risgiau, fel sychder, llifogydd a thanau gwyllt. Mae rhywogaethau goresgynnol a newidiadau ym mhatrwm achosion o blâu a chlefydau eisoes yn fygythiad difrifol i'n coetiroedd.

Mae'r risgiau i goedwigaeth, coetir a phriddoedd yn peryglu hefyd ein cynlluniau i sicrhau allyriadau nwyon tŷ gwydr sero net, oherwydd eu swyddogaeth fel storfeydd carbon naturiol sy'n dal a storio carbon o'r atmosffer. Gall addasu ein dulliau coed-amaethu, yn ogystal â'u gwneud yn fwy gwydn, gefnogi mwy o fioamrywiaeth. Mae'n bwysig bod y sector coedwigaeth yn cynllunio ar gyfer y risgiau a'r cyfleoedd hyn er mwyn sicrhau cynaliadwyedd y sector yng nghyd-destun newid hinsawdd, yn enwedig o ystyried bod y cylchoedd cynllunio yn gymharol hirdymor.

Agorwyd ein hymgyngoriad ar y blaenoriaethau a'r cynigion ar gyfer Strategaeth Ddiwydiannol Gyntaf Cymru ar gyfer Pren ar 22 Ionawr a daeth i ben ar 16 Ebrill. Yr ail flaenoriaeth a archwiliwyd yw 'Cynyddu gwydnwch yn ein coedwigoedd' ac mae'n cwnpasu pynciau fel hyrwyddo arallgyfeirio ac addasu systemau coedwigaeth i wella gwydnwch i newid yn yr hinsawdd a phlâu a chlefydau. Roedd y [ddogfen ymgynghori](#) ar agor ar gyfer ymatebion tan 16 Ebrill.

7. *Pryd bydd Llywodraeth Cymru yn cyhoeddi Fframwaith Gwydnwch Cymru, yn ogystal ag ymateb Llywodraeth Cymru i adroddiad Comisiwn Seilwaith Cenedlaethol Cymru?*

Bydd ymateb Llywodraeth Cymru i Adroddiad Llifogydd Comisiwn Seilwaith Cenedlaethol Cymru yn cael ei gyhoeddi yn fuan, a bydd Fframwaith Gwydnwch Cymru yn cael ei gyhoeddi ym mis Mai.

Diolch eto am drafodaeth ddefnyddiol. Edrychaf ymlaen at dderbyn adroddiad canlyniadau ymchwiliad y Pwyllgor i Ymateb i Stormydd maes o law.

Yn gywir,

A handwritten signature in black ink, consisting of several fluid, overlapping strokes that form a stylized representation of the name.

Huw Irranca-Davies AS/MS

Y Dirprwy Brif Weinidog ac Ysgrifennydd y Cabinet dros Newid Hinsawdd
a Materion Gwledig

Deputy First Minister and Cabinet Secretary for Climate Change and Rural Affairs